

ISTORICUL SECȚIEI DE TEOLOGIE ORTODOXĂ - LITERE DE LA UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS“ GALAȚI

Pr. lect. univ. dr. Marin Stamate

În vederea unei contribuții sporite a Bisericii noastre Ortodoxe la promovarea spiritualității, culturii și vieții sociale românești, prin Protocolul încheiat, în anul 1991, între Ministerul Învățământului și Științei, Secretariatul de Stat pentru Culte și Patriarhia Română, s-a asigurat posibilitatea integrării instituțiilor de învățământ teologic superior în cadrul universităților de stat.

Pe baza acordurilor directe între aceste instituții, potrivit comunicatului comun al Ministerului Învățământului și Științei și al Secretariatului de Stat pentru Culte nr. 9176/1 februarie 1991, începând cu anul universitar 1991/1992, s-au înființat facultăți de teologie cu profil pedagogic complex, cuprinzând trei specializări: teologie propriu-zisă, teologie și litere; teologie și asistență socială.

În acest sens, începând cu anul universitar 1991/1992, institutele teologice de grad universitar deja existente din București, Sibiu și Iași au devenit facultăți de teologie în cadrul universităților de stat din orașele respective.

Întrucât în mai toate centrele universitare cu tradiție din țară începuseră să funcționeze facultăți de teologie cu secțiile amintite mai sus, Prea Sfințitul Episcop dr. Casian al Episcopiei Dunării de Jos Galați, apreciind că și în zona noastră se impune o astfel de facultate atât pentru pregătirea cadrelor calificate în vederea predării orei de religie în școli, cât și pentru cimentarea celor mai bune raporturi între Biserică și Universitatea „Dunărea de Jos“, a hotărât să ia ființă și aici, la Galați, cel puțin pentru început, o secție de teologie ortodoxă-litere.

Depunând toate strădaniile, Prea Sfințitul Episcop dr. Casian Crăciun

a făcut demersuri mai întâi către Cancelaria Sfântului Sinod al Patriarhiei Române prin adresa nr. 10059/1991, cu revenire asupra acesteia în data de 18 februarie 1992.

Drept răspuns, Sinodul Permanent, în ședința din 7 aprilie 1992, Cancelaria Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin adresa cu nr. 1032/13 iulie 1992 au aprobat ca secția de teologie ortodoxă - litere, din cadrul Universității „Dunărea de Jos“ Galați, să funcționeze începând cu anul universitar 1993/1994, în care să fie școlarizați candidații ai Episcopiei Dunării de Jos pentru 25 de locuri la cursuri de zi.

Totodată, era necesar avizul favorabil din partea Universității „Dunărea de Jos“ Galați. În acest sens, prin adresa din 16 decembrie 1992 cu nr. 2704, Prea Sfințitul Episcop Casian a solicitat domnului profesor universitar doctor Mihail Jâșcanu, rectorul Universității „Dunărea de Jos“, aprobarea pentru înființarea unei secții de teologie ortodoxă-litere și punerea la dispoziție, în același timp, a spațiului necesar desfășurării activității didactice a acestei facultăți, cât și desemnarea potrivit prevederilor legale în vigoare a cadrelor didactice necesare acestui profil, teologie-litere.

La cele solicitate, conducerea Universității a răspuns cu promptitudine și bunăvoință prin adresa nr. 94/1992.

Ulterior, prin Ordinul Ministrului Învățământului nr. 4685/1993, Universitatea „Dunărea de Jos“ îndeplinea toate formele legale pentru înființarea secției de teologie ortodoxă - litere, profil care să răspundă necesităților de acoperire a orelor de educație religioasă introduse în planurile de învățământ în treptele de școlarizare preuniversitare.

Prin strădania depusă de Prea Sfințitul Casian, a fost înființată astfel și la Galați, în cadrul Universității „Dunărea de Jos“, secția de teologie ortodoxă-litere, cu menirea de a contribui la întărirea credinței și la promovarea spiritului și unității de credință ortodoxă în contextul actual al societății românești și al lumii contemporane.

Potrivit principiilor Cartei Universitare, secția teologie ortodoxă-litere se subordonează, sub raport organizatoric, administrativ, tehnic și financiar, Universității „Dunărea de Jos“ Galați, iar din punct de vedere teologic, canonic și spiritual se subordonează autorității exercitate de Prea Sfințitul Episcop dr. Casian Crăciun și se bucură de autonomie în realizarea misiunii ei specifice.

Admiterea la secția de teologie ortodoxă-litere din cadrul Universității

„Dunărea de Jos“, pentru anul universitar 1993/1994 și durata studiilor de patru ani au respectat reglementările din învățământul superior de stat și au păstrat, în același timp, specificul bisericesc.

Cifra de școlarizare (25 de locuri) pentru dubla specializare a fost stabilită de comun acord de către Patriarhia Română și instituțiile de învățământ superior.

Numirea și, în același timp, menținerea cadrelor didactice pentru disciplinele teologice s-au făcut de către Prea Sfințitul Episcop dr. Casian Crăciun, cu acordul Patriarhiei și al Universității „Dunărea de Jos“, iar pentru disciplinele neteologice s-au făcut de Universitate cu acordul Patriarhiei Române.

Pentru primul an universitar 1993/1994, au fost desemnate, prin ordin chiriarhal, pentru predarea disciplinelor teologice, următoarele cadre:

- pr. prof. prodecan dr. Nicolae Necula de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, cu mențiunea de decan onorific la secția teologie ortodoxă -litere din cadrul Universității „Dunărea de Jos“ Galați;
- pr. protoiereu lector Ionel Ene, din Focșani;
- pr. lector Marin Stamate, de la parohia „Sfântul Ilie“ din Galați;
- pr. asist. Costea Tănăsache, de la parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“ din Galați.

Disciplinele teologice fixate pentru predare au fost:

- studiul Vechiului Testament;
- studiul Noului Testament;
- Istoria bisericească universală;
- Istoria Bisericii Române;
- muzică bisericească și ritual.

Încadrarea personalului de mai sus, cât și disciplinele fixate s-au menținut în aceeași formă și în al doilea an universitar 1994/1995.

Pentru anii universitari următori: anul III 1995/1996; anul IV 1996/1997, s-au adăugat la schema precedentă, prin concurs, noi încadrări și discipline teologice.

În urma concursului susținut, au fost numiți prin decizie episcopală următoarele cadre cu pregătire de specialitate:

- conf. dr. Sergiu Tofan de la Universitate;
- pr. lector dr. Sava Popa Gheorghe, profesor la Seminarul Teologic din Buzău;
- pr. lector Ionel Ostache, de la parohia „Sfânta Treime“ din Galați;

- pr. lector Liviu Rotaru, de la parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“ din Galați;

- pr. asis. Constantin Davideanu, de la parohia „Sf. Spiridon“ din Galați;

- pr. asist. Leontin Popescu, de la parohia Însurăței, județul Brăila;

- pr. asist. Gabriel Iancu, de la parohia Albina, județul Brăila;

La capitolul discipline teologice s-au adăugat:

- teologie dogmatică și fundamentală;

- misiologie și ecumenism;

- morală creștină și spiritualitate ortodoxă;

- istoria și filozofia religiilor;

- catehetica;

- metodică predării religiei;

- practica liturgică.

Până în anul 1997, secția teologie ortodoxă-litere a fost integrată Facultății Litere și Științe, având ca decan pe domnul profesor dr. Petru Vieru, iar coordonarea didactică a colectivului catedrei de literatură, revenindu-i domnului profesor dr. Dumitru Tiutiuca.

Începând cu anul 1997, Facultatea de Litere și Științe și-a schimbat titlatura pentru un domeniu mai adecvat, prin denumirea: Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, având prin noile alegeri fixate de regulamentul universitar drept rector pe domnul profesor universitar doctor inginer Emil Constantin; decan, pe domnul profesor universitar doctor Valentin Țurlan; prodecan, pe domnul profesor universitar doctor Mihalache Brudiu, iar ca șef al catedrei de istorie, filozofie și teologie, pe domnul profesor universitar doctor Dumitru Șandru de la Universitatea „Al. I. Cuza“ din Iași.

De pe băncile Facultății de Teologie Ortodoxă-Litere din cadrul Universității „Dunărea de Jos“ au absolvit patru promoții: anul universitar 1996/1997; 1997/1998; 1998/1999 și 1999/2000.

La începutul celui de-al doilea semestru al anului universitar 1999/2000, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității „Dunărea de Jos“ avea, la specializarea teologie, disciplinele teologice enunțate mai sus și următoarea schemă de încadrare:

- pr. prof. prodecan dr. Nicolae Necula;

- conf. dr. Sergiu Tofan;

- pr. lector dr. Gheorghe Sava Popa;

- pr. lector Marin Stamate;

- pr. lector Ionel Ene;
- pr. lector Constantin Oancea;
- pr. lector Ionel Ostache;
- pr. lector Liviu Rotaru.

Datorită lipsei de spațiu pentru desfășurarea cursurilor, Prea Sfințitul Episcop dr. Casian Crăciun, prin înțelegerea și bunăvoința de care a dat dovadă, a pus la dispoziția studenților de la teologie ortodoxă-litere, pinacoteca și sala bibliotecii de la sediul Episcopiei. Aceasta, până la începutul anului universitar 1998/1999. Din acest moment, pentru studenții de la Teologie Ortodoxă-Litere s-au asigurat săli de curs în corpul clădirii „Chimia Alimentară“ de pe str. Alex. Carnabel.

În octombrie 1998, Universitatea „Dunărea de Jos“ din Galați a sărbătorit 50 de ani de existență, fapt care a prilejuit prezența în Catedrala episcopală a tuturor rectorilor universităților românești și ai unor universități din străinătate, ocazie cu care Prea Sfințitul Episcop dr. Casian, în cuvinte înălțătoare de suflet a accentuat relația dintre Biserică și Universitate, dintre cult și cultură, argumentând că, cultul adus lui Dumnezeu se îmbogățește prin cultura pe care o slujesc cadrele universitare, iar teologia este cea care face legătura între cult și cultură și că prin această relație fundamentală, învățământul superior românesc se poate integra în învățământul european și de aici în cultura universală.

Pentru o mai bună integrare și participare la viața spirituală și la programul liturgic fixat de Biserică, atât pentru studenții de la teologie ortodoxă-litere, cât și pentru ceilalți de la alte secții ale Universității, Prea Sfințitul Episcop dr. Casian a binevoit să înființeze, mai întâi, la blocul H din campusul universitar de pe strada Domnească, o capelă, ca apoi, în noiembrie 1998, cu prilejul sărbătorilor legate de Sfântul Apostol Andrei, să sfințească locul, în același campus universitar, în vederea înălțării unei sfinte biserici.

Așadar, grație inițiativei și demersurilor stăruitoare ale Prea Sfințitului Episcop dr. Casian Crăciun, cu binecuvântarea P.F.P. Patriarh Teoctist al Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Ministerului Învățământului și Științei, a Secretariatului de Stat pentru Culte și bunăvoința conducerii Universității „Dunărea de Jos“, din anul 1993 a luat ființă și la Galați o secție de teologie ortodoxă-litere.

A fost pentru prima oară când la Galați, Episcopia Dunării de Jos și Universitatea „Dunărea de Jos“ și-au dat mâna îngemănându-se nu numai

prin nume, ci și prin realizarea unei simbioze dintre religie și cultură. Prin această simbioză, secției de teologie ortodoxă-litere i s-a recunoscut caracteristica tradițională potrivit căreia, litera, care s-a născut în tiparnițele mănăstirii, a fost o literă hristoforă. În acest sens, Universitatea a revenit acasă, în aria preocupărilor spirituale, așa cum ființau odinioară în tinda bisericii primele școli de buchii. Așa după cum mănăstirile erau, după Nicolae Iorga, primele universități.

A fost pentru prima oară când sub cupola Universității a răsunat cuvântul de deschidere și binecuvântare arhierescă al Prea Sfințitului Episcop dr. Casian, oficiindu-se cu sobor de preoți și diaconi un Te Deum, o slujbă religioasă consacrată unui început bun de an universitar, fără de care, odinioară, nu începeau școlile. Pentru prima dată, după ani și ani de zile și chiar după 1989, s-au auzit cuvintele Evangheliei și binecuvântarea Bisericii și s-a binecuvântat cu ocazia unui astfel de moment în Universitatea gălățeană, începutul unei mai profunde apropieri de Dumnezeu a celor ce activează în cadrul Universității „Dunărea de Jos“. A fost, am putea spune, și un prilej de cugetare și un „remember“ a atât de contestatei simbioze între cult și cultură.

Înființarea secției de teologie ortodoxă-litere în orașul Galați a constituit un lucru deosebit de important, dat fiind faptul că, în primul rând, Galațiul, oraș mare și însemnat al țării, are aici în părțile Dunării de Jos o tradiție culturală și o tradiție universitară. Înființarea secției de teologie ortodoxă-litere a venit să întrească această tradiție. Evenimentul a corespuns astfel necesităților stringente și urgente ale Bisericii, deoarece Biserica trebuie să fie cât mai mult angajată în viața culturală și socială a țării.

Până la acest moment, aspirației spre universalitate a acestui așezământ universitar îi lipsea însuși conținutul definitoriu. De acum înainte însă, prezența preoților în componența corpului profesoral, studiul disciplinelor teologice în acest important așezământ de cultură și știință al țării vor avea mai mult decât semnificația pe care o are reintroducerea predării religiei creștin-ortodoxe în școlile elementare: anume va purta și intenția culturii și științei românești de a-și readânci cunoașterea propriei identități.

Întrucât ora de religie căpătase un statut oficial, ea a trebuit să fie tratată cu toată seriozitatea. Chiar dacă pentru început s-a operat cu unele improvizatii, pentru viitor însă, predarea religiei în școală trebuia să se facă de cadre bine pregătite. Era o necesitate care corespundea, de altfel, cerințelor pastorale noi și nevoilor noi ale Bisericii.

În al doilea rând înființarea secției de teologie ortodoxă-litere în cadrul Universității „Dunărea de Jos“ tinde să dea o notă de „duh nou“, să înduhovnicească Universitatea. Așadar, la Universitatea gălățeană se întâlnesc ca într-un schimb de experiență grupul studenților teologi ca „frământătură nouă“ (I Cor. 5,7), a căror educație se face zilnic în spirit religios, moral și comportamental, care vine în contact direct cu învățătura și doctrina creștină. Tinerețea sufletească a acestora, chemarea lor lăuntrică, dragostea lor de a sluji Biserica, dorința lor de perfecționare în domeniul cunoștințelor religioase constituie un impuls pentru studenții de la celelalte profile universitare, de a trăi intens viața creștină, de a se lăsa antrenați de spiritul înnoitor al Bisericii și de a apăra strămoșeasca credință ortodoxă.

Conștienți de nevoile Bisericii astăzi și mai ales de necesitatea prezenței lor, studenții secției teologie-litere, care mâine vor preda la rândul lor cunoștințe religioase însușite la facultate, vor fi un fel de preoți laici, vor fi niște apostoli laici ai Bisericii, care vor tăia tentaculele răului și vor înlesni elevilor posibilitatea să-și însușească valorile creștine încă din perioada lor de formare.

Prin urmare, acești studenți cercetători ai teologiei și doritori de perfecțiune în cele ale cunoașterii Scripturii vor fi o extindere benefică în strigătul contopirii tuturor pentru apărarea Hristosului Celui răstignit și Înviat, merit să protejeze credința persoanei creștine și vor iradia acel suflu nou așa cum dorește Biserica, încât să determine și pe alți intelectuali să se angajeze în viața creștină, să devină credincioși practicanți.

Cu acești tineri studenți căutători de Dumnezeu, cărora li s-a dat prilejul de a fi în Universitatea gălățeană, a început, istoricește vorbind, o nouă epocă în spiritualitatea noastră, la „Dunărea de Jos“.